

РЕЗОЛЮЦІЯ

**Міжнародної науково-практичної конференції
«Інноваційний менеджмент збалансованого (сталого) природного агровиробництва»**

23-24 жовтня 2014 року на базі Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційний менеджмент збалансованого (сталого) природного агровиробництва», присвячена 90-річчю від дня народження Федора Трохимовича Моргуна.

Робота конференції проходила у межах визначеної проблематики (у 6-ти секціях):

1. Перспективи державного управління щодо збалансованого природного агровиробництва.
2. Еколого-економічні аспекти управління конкурентоспроможністю природного агровиробництва.
3. Фінансове управління та облік природного агровиробництва.
4. Інноваційний менеджмент систем природного землеробства та екологізація агропродуктової системи.
5. Запровадження «зелених технологій» в аграрній сфері.
6. Світові та вітчизняні здобутки в аграрній екоосвіті та просвіті, участь громадськості.

Учасники конференції прийняли наступні рішення:

1. Вважати мету проведення конференції щодо сприяння створенню та розвитку систему інноваційного менеджменту, яка б поряд з соціально-економічним механізмом, передбачала б інституціональні перетворення, створення відповідних нових інститутів та інституцій досягнутою.
2. Відзначити актуальність проведення подібних заходів у зв'язку з тим, що інноваційний менеджмент є імперативною складовою збалансованого (сталого) природного агровиробництва. Дослідження ключових еколого-економічних проблем інноваційного менеджменту природного агровиробництва дозволяють визначити концептуальні, методологічні та методичні аспекти подальшого розвитку аграрної сфери.
3. Наголосити на тому, що необхідність ведення збалансованого екологічно стійкого агровиробництва на інноваційних засадах потребують динамічні зміни в економіці країни, євроінтеграційні процеси та вимоги світового економічного співтовариства. В сучасних умовах для становлення природного землеробства і органічного виробництва доцільним є створення нових інститутів до яких, насамперед, відносяться Інноваційні центри аграрних технологій, студентські Бізнес-інкубатори тощо, які покликані формувати сприятливі умови для поширення вітчизняних інноваційних аграрних технологій і сприяти імплементації як вітчизняних, так і зарубіжних в аграрне виробництво.
4. Відмітити високий рівень організації конференції та велику зацікавленість учасників до кола проблем, що були обговорені.
5. Оргкомітету конференції провести роботу щодо ініціювання впровадження у діяльність вітчизняних підприємств результатів наукових досліджень учасників конференції, – науковців України та інших країн.

В сфері перспектив державного управління щодо збалансованого природного агровиробництва визначено насамперед :

1. Сукупний попит на аграрні інноваційні технології, який здебільшого представлений країнами індустріального укладу розвитку та загальні глобальні тренди визначають ключові завдання збалансованого розвитку природного агровиробництва: інформатизація технологій, орієнтованої на їх уніфікацію; поширення біотехнологій з метою підвищення продуктивності природних ресурсів в агровиробництві; забезпечення ресурсозбереження,

поширення дистанційних та автономних технологій як засобу подолання проблем недостатнього розвитку транспортно-комунікаційної інфраструктури аграрної сфери тощо.

3. Здобуття новітніх порівняльних конкурентних переваг національної аграрної економіки має відбуватися на шляхах максимального ефективного використання власних ресурсів країни. Якість розпорядження національними ресурсами, які стануть одним з основних предметів глобальної конкуренції у найближчі десятиліття, визначатиме можливість збереження контролю над ними на національному рівні, зрештою, спроможність країни до суверенного розвитку.

4. Динаміка руху капіталів в Україні демонструє, що падіння економіки в період розгортання кризових явищ було підсилено виведенням капіталів з країни. При цьому, різке зростання питомої ваги виведених капіталів у обсягах експорту свідчить про неефективне державне управління та державну політику щодо концентрації наявних ресурсів для подолання кризових явищ. Ефективність державного управління в системі протидії легалізації коштів, набутих злочинним шляхом, залишається низькою. Особливо це стосується інструментів протидії «агресивному» податковому плануванню в аграрній сфері, яке запроваджуються безсистемно, в результаті чого навіть започатковані ініціативи виявляються недовірними в галузі природного агровиробництва.

В сфері еколого-економічних аспектів управління конкурентоспроможністю природного агровиробництва визначено наступне:

1. Екологічні проблеми є дестабілізуючим фактором конкурентоспроможності аграрного виробництва. Спроби їх вирішення в межах концепції техногенної економіки в промислово розвинених країнах призвели до певної екологічної стабілізації, але якісного поліпшення не відбулося. Однак, застосування екологічних та біологічних моделей господарювання з відмовою від застосування техногенних засобів в сільському господарстві зумовлює істотне зниження продуктивності та стійкості до примх погоди. Сьогодні завдання полягає у виборі такого варіанту розвитку, який забезпечує стабільний економічний стан аграрного підприємства та створення стійкої екосистеми. Виходом із ситуації є оптимальне поєднання техногенних, соціально-економічних і природних факторів інтенсифікації, біологізації та екологізації сільськогосподарського виробництва, які передбачає концепція фізичної економіки.

2. Аграрне виробництво в Україні спирається переважно на екстенсивні фактори. Достатньо гострою, залишається проблема адаптації наукових здобутків до потреб агровиробників, мотивації до формування безпосередніх замовлень на впровадження сортів, технологій чи інших наукових розробок, посилення практичного та комерційного напрямку агроінноваційних розробок. Це вимагає формування нової організаційно-правової форми комерціалізації інноваційних продуктів (через Інноваційні центри аграрних технологій, бізнес-інкубатори, технопарки) і поступової трансформації лінійно-послідовної моделі інноваційного процесу в інтерактивну.

3. В сучасних умовах інноваційні дослідження, і взагалі, інновації насамперед здійснюють великі підприємства, що мають в якості майже єдиного джерела інновацій власні фінансові ресурси і вже застосовують альтернативні, екологонебезпечні технології землеробства, займаються виробництвом органічної продукції, використовують відходи основного виробництва. Серед останніх, кращі передумови для швидкого освоєння агроінновацій мають аграрні підприємства, спеціалізовані на вирощуванні зерна й соняшнику та виробники овочів і фруктів, віддаленішою є перспектива модернізації тваринництва. Перспективні національні інновації і технології в подальшому повинні адаптуватися агровиробниками, а саме біотехнологічні та екологічні інновації, при цьому основними напрямками досліджень стане стале водо- та енергозабезпечення, землекористування й виробництво продовольства, а також ефективне використання виробничих ресурсів і відходів.

4. Роль держави у створенні сприятливого середовища для впровадження інновацій в природне агровиробництво є беззаперечною та передбачає здійснення таких заходів: створення та вдосконалення законодавчої бази, зокрема головного закону щодо органічного сільського господарства, інспекції та сертифікації органічної продукції; завершення земельної реформи, врегулювання питання щодо продажу землі; налагодження системи державного контролю за використанням та охороною сільськогосподарських угідь; сертифікаційні установи, асоціації виробників органічної продукції та відповідну торгівельну мережу; забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури, створення регіональних інноваційних центрів; розвиток стратегії інтеграції в існуючі міжнародні структури для полегшення доступу на зовнішні ринки органічної сільськогосподарської продукції; налагодження консультативного забезпечення та компетентних дорадчих сільськогосподарських служб; налагодження співпраці між виробниками еко-інноваційної продукції та органічної продукції; формування інноваційної та екологічної культури суспільства; підтримка наукових видавництв, наукових та науково-популярних видань, розширення освітніх програм, підвищення рівня навчального і наукового процесу, екологізація аграрну освіти тощо.

В сфері перспектив фінансового забезпечення та обліку збалансованого природного агровиробництва визначено насамперед :

1. Доцільність вдосконалення системи фінансування через запровадження модель інвестиційного забезпечення сталого розвитку аграрної сфери України, в основу якої покладено теорію «нового прагматизму», що передбачає не лише втручання в господарські процеси, а й управління як аграрним виробництвом, так і сільськими територіями;

2. Визначено необхідність запровадження концепції створення інноваційно-орієнтованого кластеру аграрної сфери із урахуванням існуючого науково-інноваційного потенціалу, рівня господарювання конкретної території, специфіки розвитку окремих аспектів виробництва, а також можливих обмежень виробничого, економічного, соціального і екологічного характеру. Так, для Дніпропетровської області ядром концептуальної моделі інноваційно-орієнтованого кластера аграрної доцільно визначити Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет, який буде здійснювати трансфер інноваційних аграрних пропозицій через Інноваційний центр аграрних технологій;

3. На інституціональному рівні необхідно внести пропозиції в проект Концепції «Державної програми сталого сільського розвитку України до 2025 року», що передбачають доповнення п'ятого розділу підрозділом «Створення аграрного інноваційно-орієнтованого освітнього простору» на основі: імплементації моделі інноваційного розвитку «аграрна освіта – аграрна наука – аграрний бізнес»; створення сучасної інноваційної інфраструктури в аграрних закладах освіти (у вигляді інноваційних центрів аграрних технологій, студентських бізнес-інкубаторів; центрів природного землеробства тощо);

4. Обґрунтовано необхідність створення еколого-економічної зони з спеціальним режимом інвестування, де здійснюється природне агровиробництво, використовуються новітні технології, функціонують агротехнопарки, інноваційні центри аграрних технологій, бізнес-інкубатори, а економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель здійснюється відповідно з принципами сталого землекористування;

В сфері інноваційного менеджменту систем природного землеробства та екологізації агропродуктової системи визначено наступне:

1. Визначено, що інноваційний розвиток є необхідною складовою процесу забезпечення успішного, довготривалого та стійкого функціонування підприємств. Інноваційна модель розвитку аграрного сектора економіки створить передумови для розвитку природного агровиробництва з використанням екологічних інновацій, що сприятиме: раціональ-

ному використанню природних ресурсів: поліпшенню екологічної ситуації; формуванню та вихованню в усіх суб'єктах економічних відносин екологічної свідомості; розвитку інфраструктури всього циклу органічного виробництва (від виробника до мережі реалізації); підвищенню якості життя населення.

2. Забезпечення сталого розвитку природного виробництва як важливої складової економіки регіону має відбуватися шляхом екологізації сільськогосподарської діяльності, формування раціональної структури ресурсного потенціалу аграрного сектора та його ефективного використання. Ключовим завданням при цьому має бути виробництво органічної продукції та екологізація сільськогосподарської діяльності. Виробництво високоякісної, екологічно нешкідливою продукції рослинництва і тваринництва повинно стати однією з обов'язкових умов сталого розвитку суспільства та природного землекористування.

3. Екологізація аграрного сектору економіки України саме на інноваційній основі повинна розглядатися як невід'ємна складова його розвитку. При цьому маркетинг як інструмент екологічного управління реалізується шляхом функціонування менеджменту екологічно спрямованого природокористування в агросфері. Основною метою екологічного маркетингу на регіональному та державному рівнях є створення таких економічних умов для суб'єктів господарювання, за яких вони будуть зацікавлені у модернізації технологій аграрного виробництва і прагнутимуть раціонально використовувати, зберігати та відновлювати природно-ресурсний потенціал.

4. Одним з головних перспективних напрямів інноваційного розвитку агропродуктової системи має бути організація конкурентоспроможного виробництва агропродовольчої продукції, що можливо за умови концентрації інвестицій на пріоритетних напрямках. З огляду на це, перспективним є формування та розвиток кластерів в регіоні, яке передбачає, що із розрізнених підприємств утворюються об'єднання, які шляхом координації спільних зусиль виробляють та реалізують сільськогосподарську продукцію. В результаті організації таких кластерів будуть сформовані партнерські виробничо-комерційні відносини, створене середовище для підвищення конкурентоздатності, зростатиме прибутковість учасників кластерного об'єднання, що в кінцевому підсумку призведе до всебічного розвитку сільських територій за рахунок ефективного використання земельних, трудових, матеріально-технічних ресурсів.

В сфері світових та вітчизняних здобутків аграрній екоосвіті та необхідності її екологізації визначено наступне

1. Швидкі зміни в ринковому середовищі та ускладнені умови господарювання вітчизняних аграріїв вимагають прискорення оновлення навчальних програм і впровадження сучасних методів освіти при фаховій підготовці спеціалістів аграрної сфери.

2. Економіко-математичні методи та сучасні інформаційні технології закладають базові навички управління збалансованим (сталим) природним агровиробництвом, що є орієнтиром розвитку аграрного сектору України та пріоритетом зміцнення аграрного кластеру Дніпропетровської області.

3. Серед актуальних питань екологізація аграрної освіти треба виділити розширення інноваційної складової навчання – і в плані запровадження нових інтелектуально-комунікативних прийомів мультимедійного викладання матеріалу, і в плані ознайомлення студентів з інноваційними розробками аграрної сфери, котрі надають заходи і обґрунтовують засоби визначення оптимальних шляхів розвитку аграрного бізнесу, що вироблятимуть конкурентоспроможну й корисну для споживачів аграрну продукцію.